

A Műtárgyfelügyeleti Iroda 2011. évi munkája

A korábbi évekhez hasonlóan 2011-ben is eredményes időszakot zárhatott a műtárgyfelügyelet: az elmúlt években (2004 óta) kialakult eljárásrendnek megfelelően dolgozhatunk. A keretek lényegesen az év utolsó hónapjaiban változtak: az Iroda létszáma két fővel (25 %) csökkent. A napi **hatósági és hivatali ügyintézés** folyamatosságát (védetté nyilvánítás, megszüntetés, kiviteli vagy restaurálási engedélyezés, felügyelet-szemlék, nyilvántartási munka stb.) biztosítottuk, így az ügykezelésünkben a korábbi évekhez hasonló számadatokat láthatunk: az év során **1.860 ügyben összesen 7.343 iratunk** került iktatásra.

Az év során pályázati források felhasználásával – többéves munka eredményeként – az ügyfelek számára is látható módon megújult csaknem a teljes informatikai hátterünk. Egyrészt lehetővé vált csaknem valamennyi eljárásunknál az **elektronikus ügyintézés**, és a **nyilvántartásaink – honlapunkon megjelenített – publikus felületei** (a tartalomban és szolgáltatás minőségében) is megújultak.

1. Védettség

A műtárgyak védetté nyilvánítása és védettség megszüntetése kapcsán az előző évekhez hasonló arányokat tapasztalhattunk: 2011-ben **48 új védést** mondtunk ki (benne öt gyűjteménnyel, ill. tárgyegyüttessel, azaz összesen kb. 300 tárggyal), míg **77 esetben szüntettünk meg korábbi védettséget** (ami az érintett gyűjtemények alá tartozó tárgyakkal együtt összesen kb. 11.000 darabot tett ki. Ezek a védettség megszüntető határozatok nagyrészt még a korábban tudományos felülvizsgálaton kirostált tárgyakra vonatkoztak, tehát a korábbi évek hasonló folyamatainak továbbvitelét jelentik.)

Komoly eredménynek kell tekinteni a 2006 tavaszán megalakult héttagú, külső tanácsadó külső testületünknek, a **Kulturális Javak Bizottságának** (KJB) folyamatos és magas színvonalú munkáját, mely elsősorban a védetté nyilvánítások és megszüntetések ügyében biztosítja az egységes szemléletű és magas színvonalon meghozott hatósági döntések hátterét. A KJB által 2011-ben megtárgyalt 79 ügyben tett állásfoglalást a hivatal egyetlen kivétellel minden esetben elfogadta. (A kivételt jogszabályi ütközés indokolta.)

A **védett tárgyaknál** a folyamatos napi ügyintézés részeként lebonyolított szemléken túl a **műtárgyfelügyeleti tevékenység** keretében összesen **172 helyszíni ellenőrzést** tartottak a műtárgyfelügyelők.

A védett műtárgyak adás-vétele esetén érvényesíthető **állami elővásárlási** joggal sajnos a **2011-ben sem tudtunk élni**, mivel az éves költségvetésben erre nem volt keret, és forrást máshonnan sem sikerült szerezni.

2. Kiviteli engedélyezés

A védettség mellett a műtárgyak **kiviteli engedélyezése** is fontos eszközünk, itt is a számok a korábbi évekhez hasonló folyamatokat mutatnak: összesen **750 db „engedélyt”** adtunk ki, **ebből 452 db-ot (60%) végleges, 298 db-ot (40%) ideiglenes kivitelhez** kértek. (A végleges kiviteli engedély gyanánt kiadott határozatainkhoz, végzéseinkhez **összesen 1.182 műtárgykísérő igazolást** adtunk ki. Ez utóbbi szám mutatja az engedéllyel kivitt műtárgyak darab-, illetve tételszámát.) A korábbi évekhez hasonlóan megfigyelhető az a folyamat, hogy egyre kevesebb végleges kiviteli engedélyt kérelmeznek, de a kérelmek számánál még látványosabb, hogy a kérelemben szereplő műtárgyak száma a megelőző évhez képest csaknem a felére esett vissza. Ez megítélésünk szerint egyrészt a nyitott (vám-ellenőrzés nélküli) határok miatt alakul így, de másrészt maga a műtárgyforgalom és annak részeként a kiviteli tevékenység is visszaeshetett.

3. Bünyügyi együttműködés és restitúció

A műtárgyfelügyeleti munkánk ezen harmadik nagy területén szintén jelentős eredményeket könyvelhetünk el. Tekintettel arra is, hogy ez a legfiatalabb feladatkörünk, a lehetőségeink és feladataink is itt nagyobbak. A vám- és rendőri szervekkel való napi együttműködésen,

rendszeres (több mint 50 alkalommal történt) szakmai segítségnyújtáson (eseti állásfoglaláson) túl ebben az évben is a lopott műtárgyak nyilvántartásba vétele és restitúciójának, visszaszerzésének előmozdítása adta a legtöbb munkát. Ennek eredményeként az év során **összesen 104 műtárgylopás során eltűnt 659 műtárgy adatát rögzítettük** és tették közzé a honlapunkon. Ehhez kapcsolódva továbbra is rendszeresen küldtünk tájékoztatást (elektronikus hírlevél formában) mintegy 150 címzettnek (aukciós házaknak, galériáknak, régiségkereskedőknek, magángyűjtőknek stb.) Az adatbázis és a hírlevél nyomán nekünk illetve az érintetteknek – milliós nagyságrendben – sikerült több értékes festményt és egyéb műtárgyat beazonosítani, és eredeti tulajdonosának visszajuttatni.

E feladatkörhöz kapcsolódva vettünk részt májusban, Brüsszelben az EU tanácsadó bizottságán (*Műtárgyak Kivitele és Visszaszolgáltatása Bizottság - Committee on the Export and Return of Cultural Goods*) belül létrehozott munkacsoport két ülésén is. A közösségen belüli műtárgyrestitúciót szabályozó **93/7/EGK irányelv módosítását célzó javaslatainkat** megfogalmaztuk és az egyeztetések során igyekeztünk azokat megfelelően „pozícionálni”.

2011 novemberében – saját előadással – **részt vettünk** a magyar rendőrség pályázatának keretében megrendezett ***Az együttműködés szerepe a kulturális javak védelmével kapcsolatos nemzeti és nemzetközi stratégiában*** című, **Budapesten megrendezett háromnapos konferencián**. Ugyancsak a múkincsekkel kapcsolatos visszaélések visszaszorítása terén vállalt feladataink közé tartozott, hogy az év közepétől tevékenyen részt vettünk a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület (HENT) által létrehozott **„műtárgyhamisítás elleni munkacsoport”** munkájában.

Az év során két alkalommal külön – a kulturális javak védelmére vonatkozó – **képzési** alkalmat tartottunk a vámszervek leendő és már állományban levő munkatársai számára.

Mindezek mellett 2011-ban is igyekeztünk az internetes honlapunk műtárgyas oldalait frissíteni, és a sajtó egyéb lehetőségeit is kihasználni, cikkek, nyilatkozatok készítésével. Az év során folytatódott az egyetemi hallgatók képzése is: előadásaink révén muzeológus és jogáshallgatók kaphattak betekintést a műtárgyak védelmébe.

* * *

A 2011. év eredményének is elsősorban a folyamatos, rendezett és – az adott keretkehez képest – hatékony munkavégzést kell tartanunk. Emellett az új informatikai eszközök (ügykezelő és nyilvántartási rendszerek) használatba vétele is komoly erőforrásokat kötött le. Fontos eredménynek tartjuk azt is, hogy az év második felében a hivatali örökségvédelmi stratégia megalkotásához kapcsolódva elkészítettük az ingó kulturális javak hivatali, hatósági feladatának átfogó megújításának tervét, mely az elmúlt 6-7 évben kialakult szervezeti és feladatrendből indul ki.